

УДК 027.7(477.64-Мелітополь):355.018

Ольга Білоцька

Наукова бібліотека

Таврійського державного агротехнологічного

університету імені Дмитра Моторного

belotska@gmail.com

**Наукова бібліотека Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного в годину війни:
окупація, релокація та інші виклики**

*І щось в мені таке болить,
що це і є, напевно, Україна
Ліна Костенко*

Анотація. У статті представлений перебіг подій з окупації росією міста Мелітополь на півдні Запорізької області у лютому 2022 року. Спротив містян, терор і залякування людей окупантами, виживання в умовах війни - саме таке життя прийшло в місто разом з руським миром. Окупація Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного і всієї його інфраструктури, релокація, боротьба за існування - виклики, з якими стикнувся університет. Також представлена робота наукової бібліотеки в режимі обмежених умов, кадрового голоду і боротьби за порятунок фондів та інформаційних ресурсів.

Ключові слова: Наукова бібліотека Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, російська агресія 2022, місто Мелітополь, окупація, релокація університету, виклики війни, блокування роботи бібліотеки, війна з українськими книгами, лінгвоцид української культури і освіти.

Війна - найстрашніше, що може статися у житті країни і в житті людини. Війна це жах, ненависть, смерть, біль і велике горе.

На світанку 24 лютого російські ракети вдарили по військовій базі Мелітополя, де розміщувалася 25-та транспортна авіаційна бригада. 26 лютого 2022 року російські війська окупували місто.

24 лютого 2022 року – дата, яка розділила життя всіх українців на «до» і «після». Мрії, плани залишилися у тому «до», малюючи для кожного з нас криваву червону лінію.

Мелітополь - черешнева столиця.. і не тільки

Мелітополь – українське місто з населенням понад 150 тисяч, розташоване у таврійських степах на півдні Запорізькій області. Мелодійна назва міста походить з грецької мови і звучить як «Мелітополіс», що в перекладі означає «Медове місто». Мелітополь славний черешневими садами і медом, історією та етнокультурною спадщиною.

Місто Мелітополь - великий та багатогалузевий промисловий центр, який останні 5 років динамічно розвивався. Майже на очах Мелітополь став сучасним європейським містом зі своїм унікальним водно-спортивним комплексом, льодовою ареною і новітньою спортивною школою.

1. Мелітополь. Площа Перемоги. Фото Дмитро Антіфеев

У місті мешкали представники 96 етнічних спільнот. Найбільшу етнічну групу склали українці. Серед інших етнічних груп, найчисельніші: росіяни, болгари, татари, білоруси, роми, вірмени, євреї, німці, азербайджанці, кримські, татари, поляки, молдовани тощо. Мелітополь став першим містом, яке представило Україну в Раді Європи за програмою «Інтеркультурні міста».

Мелітополь завжди вважався черешневою столицею України. Тут щорічно у червні проходив фестиваль «Черешнево» на честь головного багатства краю. Є ще дві визначні родзинки міста. У північно-західній частині міста знаходиться Мелітопольський курган¹ - скіфський «царський курган» (друга половина 4 ст. до н. е.), розкопаний у 1954. Поблизу м. Мелітополь розташована світова пам'ятка давньої культури - Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила».ⁱ²

¹ Мелітопольський курган. https://pl.wikipedia.org/wiki/Kurhan_Melitopolski

² Кам'яна Могила https://pl.wikipedia.org/wiki/Kamiana_Mohy%C5%82a

Крім історичних та інтеркультурних особливостей, Мелітополь - це ще поєднання вигідного географічного розташування. Місто, відоме як «ворота до Криму», через його розташування на перехресті двох основних автомагістралей і важливої залізничної лінії, що з'єднує Росію з Кримським півостровом на півдні України. Мелітополь завжди вважався стратегічним містом і саме це зіграло сумну роль для міста під час війни.

Окупація

26 лютого 2022 року чорна темрява окупації накрила Мелітополь. У красиве українське місто зайшла орда окупантів, дикунів, яких не чекаєш. Вони почали грабувати, вивозити все цінне, тероризувати населення. Сьогодні, через 14 місяців окупації, місто не впізнати: підприємства стали військовими базами, студентські гуртожитки - житлом для окупантів; розграбовані місцеві підприємства і місцевий музей; демонтований пам'ятник Шевченку на центральній площі; перейменовані вулиці, названі на честь українських героїв - і це тільки маленька частка російських злочинів.

Окупація це насильство, примус жити за правилами окупантів. Окупація – це жахливо, бо ти розумієш, що коїться беззаконня і ти нічого не можеш вдіяти. У таких умовах дуже важко морально і фізично виживати. Більшість містян Мелітополя вперше стикнулись з такою ситуацією.

2. Мітинг проти окупації рф у Мелітополі, березень 2022 року. Фото з ІНТЕРНЕТ.

З перших днів окупації, сміливі активні містяни стали збиратись у центрі міста на мирні мітинги спротиву окупації. Щодня людей збиралось все більше і більше. Люди з національними прапорами скандували «Мелітополь – Україна», співали

гімн України. Потім, коли почали стріляти по людях, а потім викрадати людей, то стало страшно. Викрали мера міста Івана Федорова і директора краєзнавчого музею Лейлу Ібрагімову, викрадали активістів. На сьогодні викрадено понад тисячу містян.

Терористична машина рф швидко ліквідувала можливості громадян ігнорувати вимоги окупаційної влади: арешти учасників АТО; охота на проукраїнських вчителів; погрози батькам відібрати дітей за відмову навчати їх за освітніми програмами рф; примусова паспортизація; вилучення - «націоналізація» житла; обшуки у квартирах; перевірка телефонів на вулицях та інші репресії.

Страшнішими за все є швидкі темпи мілітаризації і русифікації дітей і молоді. У навчальних закладах різного рівня створено понад 10 різних молодіжних організацій. Ключову роль в цьому відіграють мілітарні об'єднання за типом гітлер'югенду в часи нацистської Німеччини. І це лякає. Регулярні виступи «ветеранів СВО», «години патріотизму» у школах, викривлена неправдива історія, спрямовані на знищення самоідентифікації українців і промивання мізків молоді окупованих територій.

Морок, страх і терор прийшли в українське красиве місто Мелітополь разом з руським миром. Росіяни де-факто взяли населення Мелітополя в полон.

Університет: виклики окупації

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного - один з провідних центрів аграрної освіти і науки Південно-Східного регіону України. Колиска аграрної освіти Запорізького краю, - саме так називають наш університет. Таврійський ДАТУ не просто університет, це регіональний університетський навчально-науковий виробничий центр, до складу якого входять: 6 коледжів; 4 науково-дослідні інститути; 2 інститути. До інфраструктури ТДАТУ входять навчально-дослідні господарства зі своїми полями і садами, де проводились наукові дослідження і навчальна практика студентів. Університет здійснює підготовку фахівців за 45 освітніми програмами.

До 24 лютого 2022 року університет динамічно розвивався і мав багато планів. Але життя внесло свої драматичні і трагічні корективи. Містяни, установи міста, школи і університети стали заручниками окупантів. Повномасштабне вторгнення росії, окупація Мелітополя змінило нормальне і спокійне життя, позбавило університет головного – продовжувати освітній процес у звичному режимі.

З перших днів війни університету потрібно було жити в нових реаліях: приймати багато важливих рішень щодо першочергових завдань. Передусім, переведення освітнього процесу в режим дистанційного навчання; організація цілодобового чергування у корпусах ТДАТУ з метою забезпечення збереження матеріальних ресурсів університету; гуманітарна підтримка студентів, які залишились

проживати у студентських гуртожитках тощо. Підрозділи університету працювали щодня для забезпечення нагальних питань діяльності ТДАТУ.

Якийсь час було сподівання, надія, що це закінчиться за лічені дні, тижні, що якась світова спільнота зупинить російську агресію. Але цього не сталося. Окупанти рф не могли оминати таку інституцію як університет. У перші місяці їхні представники приходили в університет невеликими групами з охороною, ходили оглядали наш кампус, корпуси, перевіряли аудиторії, підозріло і насторожено озирались. Але було передчуттям грози.

На окупованих територіях у Запорізькій області «нова влада» вирішили створити свою систему освіти і саме для цього вони провели заздалегідь продуману операцію з захоплення університету.

27 травня 2022 року окупаційною владою рф були захоплені будівлі 9 навчальних і адміністративних корпусів та гуртожитків ТДАТУ разом з документацією та матеріально-технічною базою.

3. Головний корпус Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Фото Ганна Бовкун

Співробітників ТДАТУ запросили на збори в конференцзал, закрили двері, поставили військову охорону і оголосили про створення на базі ТДАТУ, так званого, мелітопольського університету імені Антона Макаренка, до складу якого увійшли 5 закладів вищої освіти Мелітополя і Бердянська та 6 коледжів окупованої Запорізької області. Усім було запропоновано написати заяву про

прийняття на роботу в новостворений університет. Шок, страх і безпорадність, - саме ці почуття пережили люди у цій ситуації, особливо жінки.

Людей тримали до пізнього вечора, і тільки сльози і відчайдушні благання відпустити, дозволили людям вийти з приміщення. Але був наступний драматичний день. І там кожний приймав рішення: з ким він і хто він.

Більшість університетської спільноти залишились зі своїм університетом. Відданість викладачів, студентів, співробітників університету були зрозумілі: це наш дім, наша земля, наш університет, ми не можемо його зрадити. Але були й ті, що спокійно перейшли на сторону ворога. Ганебно, що рідну Альма матер зрадили і пішли на співпрацю з окупаційною владою ті, що були випускниками університету. Зрада завжди гірка і неприємна.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного був тимчасово переміщений на базу Запорізького національного університету. Рішення про тимчасове переміщення ТДАТУ разом із 6 коледжами було вкрай складним, але своєчасним і єдиним правильним рішенням, основною метою якого було збереження життя і здоров'я співробітників, а також створення безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану.

Віддані університету співробітники виявилися тим стрижнем, який дозволив утримати позиції навчального закладу та продовжити освітню діяльність. Більшість з них прийняли дуже важке рішення - покинути домівки і виїхати з Мелітополя, не змирившись з окупацією.

Сам факт і масштаби релокації ТДАТУ відчутно вплинули не лише на учасників освітнього процесу, але й змусили керівництво адаптуватися до існування в нових реаліях з низкою викликів: вижити, продовжити надавати якісні освітні послуги, зберегти науково-педагогічний потенціал, не розгубити студентів. Втрата інфраструктури була найбільшою проблемою. Адже інфраструктурна складова прямо впливає на здатність надавати якісну освіту і проводити наукову діяльність. Але найголовнішим було - не втратити репутацію. Тому саме перші місяці були важкими і вирішальними. Незважаючи на усі труднощі, університет втримався, вижив і продовжив працювати.

Наукова бібліотека Таврійського ДАТУ

До війни...

Університетська наукова бібліотека - важливий компонент інформаційно-освітнього середовища університету. Приміщення наукової бібліотеки ТДАТУ розміщено на території університету. Це окрема триповерхова будівля 1655м.кв., де розміщені читальні зали, зал електронних ресурсів, абонементи, відділи і книгосховища бібліотеки. До початку російсько-української війни обсяг бібліотечного фонду наукової бібліотеки становив 420 тис. примірників

друкованих та електронних видань. Колекція рідкісних і цінних видань налічувала близько 3 тисяч екземплярів.

Наукова бібліотека університету була головною бібліотекою методичного об'єднання, до складу якого входили 6 бібліотек коледжів ТДАТУ і 3 бібліотеки науково-дослідних установ сільськогосподарського спрямування. Щороку разом з колегами ми проводили змістовні семінари, заходи з обміну досвідом. Це була цікава і креативна робота.

Науковою бібліотекою до 2022 р. були створені потужні інформаційні ресурси: електронний каталог - 140 тис. назв; інституційний репозитарій наукових публікацій викладачів ТДАТУ об'ємом понад 15 тис. документів; електронна бібліотека - понад 20 тис. документів.; тематичні колекції видань для освітнього процесу тощо.

Щорічно збільшувалась кількість інформаційних on-line сервісів: електронна доставка документів, віртуальна довідка, індексування документів, проведення занять з інформаційної культури зі студентами; інформаційно-ділові заходи з викладачами тощо.

4. Корпус Центру культури і дозвілля, де розміщена наукова бібліотека Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Фото Віктор Пашин

Одним з важливих напрямків роботи наукової бібліотеки було національно-патріотична діяльність, збереження і популяризація історії, культури і традицій українського народу і особливо історії нашого славетного Запорізького краю. У

2016 році була зібрана Козацька історична бібліотека, яка налічувала понад 300 видань. У історичній бібліотеці були зібрані праці істориків та публіцистів, унікальні документальні та художні видання про історію України, козацьку епоху, героїв козацької України.

Родзинкою нашої бібліотеки була, створена нами «Українська оселя» - експозиція раритетних етнографічних речей. У 2017 році бібліотека започаткувала народознавчий проект, метою якого було розвиток українознавства, народознавства, популяризація традицій. Збиралось все по крихтам. Іноді те, що люди викидали як непотріб, бібліотека збирала, реставрувала і додавала до колекції. Експозиція занурює у живу історію нашої країни, передає багату, неповторну культуру українського народу, його побут, звичаї, обряди. Хронологічно експозиція охоплює кінець ХІХ – початок ХХ століття, оскільки більшість експонатів колекції датуються саме цим періодом. Головним принципом побудови експозиції є тематичний показ що включав ансамблі: «Світлиця» (інтер'єр української хати) «Український двір» (фрагмент селянського подвір'я); «Український одяг» (куточок майстринь вишивки); «Хатне начиння».

5.Фотоколаж. Фрагмент експозицій «Українська оселя», «Козацька історична бібліотека», створені науковою бібліотекою ТДАТУ. Фото Віктор Пашин

Доброю традицією було проведення екскурсій для гостей університету та студентської молоді. Співробітниками бібліотеки було оформлено фото-зону «Український vintage», де усі завжди залюбки фотографувались.

До війни університет, наукова бібліотека жили насиченим цікавим життям, повними нових планів, мрій і задумів.

Окупанти воюють з книгами і бібліотеками

Після 24 лютого 2022 року наукова бібліотека як і Університет, та й саме місто Мелітополь, стали частиною жахливої неволи і терору. З самого початку окупації міста Мелітополь, наукова бібліотека не припиняла свою роботу і працювала у змішаному форматі. Щодня чергові співробітники обслуговували користувачів, які мали можливість прийти до бібліотеки, а тих хто не мав такої можливості - обслуговували дистанційно.

З урахуванням досвіду бібліотек Донбасу і Криму, де нещадно нищились українські видання, було прийнято рішення - найбільш цінні видання сховати. Було відібрано чимало видань, більшість з яких з історії України, сучасної історії України з 2014 року. Зрозуміло, що все придбане за 31 рік, неможливо було сховати, це тисячі книжок. Була впевненість, що ніхто не знайде наші схованки у лабіринтах бібліотечних архівів, але не так сталось, як бажалось.

Ситуація у місті була напружена: у різних частинах міста чуто були вибухи, місто заповнили «зелені чоловічки» з закритими обличчями; безліч великих військових машин, які швидко пересувались по вулицям міста.

Через декілька тижнів, окупаційна «нова влада» почала репресії в закладах культури і освіти. Путінські орки перейняли репресивні методи КДБ-НКВС. «Війну з книгами» у місті рашисти почали з ЦБС - муніципальних бібліотек міста. Зламали замки і зайшли до приміщення центральної бібліотеки, викинули книжки і організували там гуманітарний штаб «Единая россия».

Бібліотеці для дітей «Мальвіна» теж не пощастило. Окупанти зняли ролик, де вони показово вилучають українські дитячі книжки з бібліотеки, адже ті «спотворюють» історію України й нав'язують «нацистські цінності» дітям. Під «репресії» потрапили не тільки патріотичні твори та історичні праці, а й навіть дитячі казки. Такі акції «денацифікації» вони провели у всіх бібліотеках Мелітопольського району.³

Це був справжній лінгвоцид – наступ на українську мову і культуру. Зокрема, бібліотеки тимчасово окупованої Запорізької області активно «зачищалися» від видань державною мовою – це робилось показово, на камеру з відповідними коментарями. При цьому варварському підході до літератури незалежної України, росіяни намагалися підтримувати міф про дуже культурну націю. Для цього в бібліотеки Мелітополя, Бердянська, Енергодару почали масово завозити російськомовну літературу, яка до речі там і так була. Але тепер ще до класики додали книги, де викладена нібито правдива історія, хоча всім зрозуміло, що насправді там спотворена версія подій минулого⁴.

³ Окупанти вилучили всі українські книги з бібліотек Мелітополя – Центр національного спротиву
<https://interfax.com.ua/news/general/860003.html>

⁴ «Вони нас реально бояться»: окупанти вилучають з українських бібліотек навіть дитячі книжки
<https://telegraf.com.ua/ukr/kultura/2023-01-04/5774264-voni-nas-realno-boyatsya-okupanti-viluchayut-z-ukrainskikh-bibliotek-navit-dityachi-knizhki>

Російський терор не обмежився лише книжками. Була спроба захопити директора ЦБС, яка була лідером у патріотичному русі міста, депутатом міської ради. З початком окупації, вона працювала у гуманітарному штабі, організованому мером міста. Їй пощастило, що її попередили друзі і вона встигла сховатися, а пізніше виїхати з міста. Окупанти увірвалися в її квартиру, перевернули все, забрали якісь речі. З порожніми руками вони зазвичай не виходили. Пізніше «нова влада» «націоналізували» 5 міських бібліотек Мелітополя.

27 травня 2022 року після окупації університету і всієї інфраструктури, кожен співробітник наукової бібліотеки мав визначитись зі своєю позицією. Певна частина бібліотекарів пішли на співпрацю з окупантами і стали колаборантами. Було гірко, сумно. Це неприємна історія.. Впевнена, що після деокупації міста, кожен буде відповідати за свої вчинки. Під час війни відкриваються не лише чесноти та героїзм, а й підлість, боягузливість, цинізм і продажність деяких людей. Очевидно, що війна як сповідь – показує людину такою якою вона є насправді.

За вказівками окупаційної влади, бібліотекарі-колаборанти вилучили з фонду наукової бібліотеки українську історичну та художню літературу, яка не збігається з постулатами кремлівської пропаганди. Більше того, вони відкрили всі схованки книг. Подальшу долю цих книг ми достеменно не знаємо, але з огляду на подібні дії з книгами інших бібліотек Мелітополя, доля їх сумна.

Робота в режимі обмежених можливостей

Більша частина колективу наукової бібліотеки залишилась з рідним університетом. У ситуації окупації міста і релокації університету до Запоріжжя, з'явилося багато викликів. Більшість співробітників не мали можливості виїхати з міста з різних причин. Відповідно до закону, їх перевели на простій (призупинення роботи) на час дії воєнного стану. Увесь цей час вони знаходяться у штатному розписі наукової бібліотеки, отримують кошти і усі соціальні виплати⁵. З метою фінансової і моральної підтримки співробітників, керівництво університету впродовж року матеріально підтримували співробітників -декілька раз преміювали бібліотечних працівників з нагоди 90-річчя ТДАТУ і наукової бібліотеки. Також була виплачена матеріальна допомога на оздоровлення.

Для покарання тих, хто не погодився на колаборацію з окупантами - вибухнула нова хвиля терору. Почалися нальоти військових на квартири тих, хто не погодився, обшуки, вилучення телефонів, комп'ютерів, допити і з'ясування причин відмови працювати. Такі «процедури» залякування і перевиховання торкнулись і співробітників бібліотеки. Зрозуміло, що за таких обставин, З перших днів окупації, сміливі активні містяни стали збиратись у центрі міста на мирні мітинги спротиву окупації. Щодня людей збиралось все більше і більше.

---

⁵ Відповідно до Колективного договору ТДАТУ, співробітники бібліотеки мають право на отримання матеріальної допомоги на оздоровлення в розмірі окладу при надані тарифної відпустки.

Люди з національними прапорами скандували «Мелітополь – Україна», співали гімн України. Потім, коли почали стріляти по людях, а потім викрадати людей, то стало страшно. Викрали мера міста Івана Федорова і директора краєзнавчого музею Лейлу Ібрагімову, викрадали активістів. На сьогодні викрадено понад тисячу містяннеможливо ризикувати життям співробітників бібліотеки і просити їх якось віддалено допомагати бібліотеці.

Ситуація була складна. Як бібліотеці виконувати свої функції? Бібліотека - це друковані фонди, інформаційні електронні ресурси і кадри. Друкований фонд залишився у Мелітополі, сервери бібліотеки були заблоковані окупаційним керівництвом так званого мгу. З колективу бібліотеки лише 3 співробітника виїхали з окупованого Мелітополя. Усім, і викладачам, і співробітникам, було неймовірно важко покинути своє житло і їхати у білий світ. Але тим, хто залишався в окупації, теж було нелегко.

Спочатку бібліотечні працівники надавали консультації, індексували за УДК наукові статті, редагували бібліографічні списки до наукових робіт. Але наближався новий навчальний рік. Весь цей час велась боротьба за повернення електронних ресурсів наукової бібліотеки. Це тривало місяці і ми вже майже втратили надію. Було важко. Першим ми повернули сайт наукової бібліотеки.⁶ Потім ми забрали свій інституційний репозитарій ElarTSATU⁷, де було вже понад 15 тисяч публікацій. І це вже була перемога! Потім ми забрали свій електронний каталог і електронну бібліотеку. Були технічні проблеми, деякі залишились і сьогодні. Все, що було можливо і неможливо ми зробили... але недостатньо було співробітників.

Бібліотека працювала в режимі обмежених можливостей. Роботи було багато: наповнення інформацією сайту наукової бібліотеки; внесення публікацій в репозитарій; проведення бібліометричного аналізу публікаційної діяльності викладачів; упорядкування профілів ТДАТУ у Scopus і Web of Science; підготовка до друку наукових збірок ТДАТУ (оформлення, бібліографічне редагування пристатейних списків тощо); проведення пошуку безкоштовних ресурсів на допомогу навчальному та науковому процесам; інформаційно-консультаційна робота з викладачами і студентами.

У ситуації релокації університету, коли катастрофічно недостатньо людей, бібліотека підключалась до виконання багатьох завдань, необхідних саме в той час університету: інформаційне наповнення сайту університету; підготовка інформації для різних організацій і видавництва; інформаційне супроводження вступної кампанії; моніторинг рейтингів університету тощо.

Весь час в нас жевріла надія, що скоро Мелітополь деокупують і ми повернемось додому. Але все виявилось набагато складніше.. Сьогодні боротьба за суверенітет держави Україна важка і кровопролитна. Захопити територію – не

---

⁶ Сайт наукової бібліотеки ТДАТУ. <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

⁷ Інституційний репозитарій ElarTSATU. <http://elar.tsatu.edu.ua/?locale=uk>

значить захопити серця, душі та мізки українців. Розуміємо одне - Україна перемаже! Є воля, є сила, є мотивація.

Ми не здаємось. Разом з університетом і науковою бібліотекою залишилися кращі. Більшість університетської родини ТДАТУ проявили справжню патріотичну і громадянську позицію. Ми не зламались, ми об'єдналися заради збереження нашого університету. Кожен з нас на своєму місці боремося проти російської агресії та робимо все, що можемо, щоб наблизити нашу перемогу. Наші бібліотекарі, разом з усією спільнотою ТДАТУ, працюють, щоб Університет жив та працював, навіть у цей складний час.

Наукова бібліотека тримає свій інформаційно-бібліотечний і освітнянський фронт. Нам вдалося зберегти найважливіше – єдність духу та віру в Україну, в український Мелітополь, в повернення і відродження Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Бібліографія

1. Мелітопольський курган. [online]. [Dostęp 13.04.2023]. Dostępny w: https://pl.wikipedia.org/wiki/Kurhan_Melitopolski.
2. Кам'яна Могила. [online]. [Dostęp 13.04.2023]. Dostępny w: https://pl.wikipedia.org/wiki/Kamiana_Mohy%C5%82a.
3. Окупанти вилучили всі українські книги з бібліотек Мелітополя – Центр національного спротиву. [online]. [Dostęp 09.04.2023]. Dostępny w: <https://interfax.com.ua/news/general/860003.htm.1>
4. “Вони нас реально бояться”: окупанти вилучають з українських бібліотек навіть дитячі книжки.[online].[Dostęp 13.04.2023]. Dostępny w: <https://telegraf.com.ua/ukr/kultura/2023-01-04/5774264-voni-nas-realno-boyatsya-okupanti-viluchayut-z-ukrainskikh-bibliotek-navit-dityachi-knizhki>.
5. Сайт наукової бібліотеки ТДАТУ. [online].[Dostęp 13.04.2023]. Dostępny w: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>.
6. Інституційний репозитарій ElarTSATU. [online]. [Dostęp 13.04.2023]. Dostępny w: <http://elar.tsatu.edu.ua/?locale=uk>.

BIŁOCKA, O.(2023). Biblioteka Naukowa Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego w Melitopolu w godzinie wojny: okupacja, relokacja i inne wyzwania.Biuletyn EBIB[online]. Nr 2(209), Finansowanie bibliotek. [Dostęp 16.05.2023]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/865>

Biblioteka Naukowa Taurydzkiego Państwowego Rolniczo-Technologicznego Uniwersytetu im. Dmytra Motornego w Melitopolu w godzinie wojny: okupacja, relokacja i inne wyzwania.

Streszczenie: Artykuł przedstawia przebieg wydarzeń z okresu okupacji rosyjskiej miasta Melitopol na południu obwodu zaporoskiego w lutym 2022 r. Opór mieszkańców, terror i zastraszanie ludności przez okupantów, przetrwanie w warunkach wojny – właśnie tak przyszło żyć w mieście wraz z „ruskim pokojem”. Opisano nowe wyzwania, które stanęły przed Taurydzkim Państwowym Rolniczo-Technologicznym Uniwersytetem im. Dmytra Motornego (TPRTU) i całą jego infrastrukturą w obliczu okupacji, relokacji i walki o egzystencję. Przedstawiono także działalność Biblioteki Naukowej TPRTU w stanie ograniczonych warunków funkcjonowania, niedoborów kadrowych oraz walki o ratowanie środków finansowych i zasobów informacji.

Słowa kluczowe: Taurydzki Państwowy Rolniczo-Technologiczny Uniwersytetu im. Dmytra Motornego, agresja rosyjska 2022 r., Melitopol, okupacja, przeniesienie uczelni, wyzwania wojny, blokada biblioteki, dewastowanie książek ukraińskich, językobójstwo ukraińskiej kultury i oświaty.